

Eiropas Ekonomikas un sociālo lietu komitejas Atzinums par Eiropas Parlamenta un Padomes direktīvas projektu, ar ko paredz izmaiņas Eiropas Parlamenta un Padomes 2000. gada 20. marta Direktīvā 2000/12/EK par kredītiestāžu saimnieciskās darbības uzsākšanu un veikšanu, kā arī Padomes 1993. gada 15. marta direktīvā 93/6/EEK par investīciju firmu un kredītiestāžu kapitāla pietiekamību

(COM(2004) 486 final — 2004/0155 un 2004/0159 (COD))

(2005/C 234/02)

Saskaņā ar Eiropas Kopienas dibināšanas līguma 95. pantu Padome 2004. gada 13. septembrī nolēma konsultēties ar Eiropas Ekonomikas un sociālo lietu komiteju par Eiropas Parlamenta un Padomes direktīvas projektu, kas paredz izmaiņas Eiropas Parlamenta un Padomes 2000. gada 20. marta Direktīvā 2000/12/EK par kredītiestāžu saimnieciskās darbības uzsākšanu un veikšanu, kā arī Padomes 1993. gada 15. marta Direktīvā 93/6/EEK par investīciju firmu un kredītiestāžu kapitāla pietiekamību.

Iekšējā tirgus, ražošanas un patēriņa specializētā nodaļa, kas bija atbildīga par Komitejas darba sagatavošanu šajā jautājumā, pieņēma savu atzinumu 2005. gada 14. februārī. Referents bija **Ravoet kgs.**

Savā 415. plenārajā sesijā, kas notika 2005. gada 9. un 10. martā (2005. gada 9. marta sēdē), Eiropas Ekonomikas un sociālo lietu komiteja pieņēma šādu atzinumu ar 124 balsīm "par" un 1 balsi "pret".

1. Priekšlikuma mērķi un saturs

1.1 Eiropas Komisija 2004. gada 14. jūlijā publicēja direktīvas⁽¹⁾ projektu, kas izmainīs otro Kapitāla pietiekamības direktīvu (93/6/EEK) un Vienoto banku direktīvu (2000/12/EK). Šī direktīva ievieš jaunus Bāzeles vienotos standartus (Starptautiskās kapitāla kustības un kapitāla standartu konverģence) ES. Turpmākajā dokumenta tekstā pārstrādātā direktīva tiks dēvēta par Pašu kapitāla direktīvu (CRD.)

1.2 Pašu kapitāla direktīva (PKD) attieksies uz visām kredītiestādēm un investīciju sabiedrībām, kas darbojas ES. Šīs direktīvas mērķis ir izveidot banku darbības pamatu, kas operatīvi reaģētu uz risku. Tas mudinās banku sektorā ar laiku ieviest tādas metodes, kas ļautu operatīvi reaģēt uz risku, izmantojot tehnoloģiju sasniegumus un ieguldot līdzekļus darbinieku apmācībā, kā arī uzlabos patērētāju aizsardzību, nostiprinās finanšu stabilitāti un sekmēs Eiropas rūpniecības uzņēmumu globālo konkurētspēju, nodrošinot stabilu pamatu uzņēmējdarbības paplašināšanai un jauninājumu ieviešanai, izmantojot kapitāla pārdali.

1.3 Pašu kapitāla direktīva ir juridisks līdzeklis, ar ko ES ievieš jaunus Bāzeles vienotos standartus, kurus izstrādājis Bāzeles banku uzraudzības komiteja. Bāzeles komiteju nodibināja G10 valstu centrālo banku vadītāji 1974. gadā. Bāzeles komitejas izdotie lēmumi nav juridiski saistoši, bet to mērķis ir nodrošināt vienotus uzraudzības mehānismus, lai rosinātu virzību uz vienotu pieeju un uzlabotu starptautisko banku vienotos darbības nosacījumus.

1.4 Bāzeles vienotās (Bāzele I) tika publicēta 1988. gadā, un 1999. gadā sākās darbs, lai uzlabotu šo vienotības atbilstoši riska pārvaldības stratēģiju straujajai attīstībai 90. gados. Šī darba rezultātā tapa Starptautiskās kapitāla kustības un kapitāla standartu konverģence⁽²⁾, kas tika publicēta 2004. gadā (kuru dēvē arī par Bāzeles Vienotajiem standartiem).

1.5 Bāzeles vienotajiem standartiem ir trīs daļas, kas parasti tiek sauktas par trīs pīlāriem. Minēto standartu 1. pīlārs nosaka pašu līdzekļu minimumu, lai nodrošinātos pret kredītrisku, tirgus un operacionālo risku. Kredītiestāžu rīcībā ir dažādas sarežģītības izvēles iespējas. Standartu 2. pīlārs ir uzraudzības un pārbaužu pasākumi, kas aktīva dialoga formā notiek starp attiecīgo kredītiestādi un tās uzraudzītāju, lai nodrošinātu to, ka pastāv droši iekšējie pašu kapitāla novērtēšanas procesi attiecībā uz grupas riska profilu. Standartu 3. pīlārs uzliek institūcijām par pienākumu padarīt tirgū caurskatāmas kapitāla izmaksas. Minēto pīlāru dēvē arī par tirgus disciplīnu, jo caurskatāmība veicinās vislabāko pieredzi un vairo investoru uzticību.

1.6 Banku un investīciju sabiedrību rīcībā ir dažādas iespējas, lai novērtētu kredītu un operacionālo risku, un mazinātu kredītēšanas risku. Tas ir tādēļ, lai pārlicinātos, ka standarti ir proporcionāli, un mazāki uzņēmumi tiek mudināti izmantot progresīvākus paņēmienus. Šo modernāko paņēmienu ieviešana ir daudz dārgāka, jo tie balstās uz iekšējiem modeļiem, ko izstrādā finanšu institūcijas. Taču tie ir daudz efektīvāki dažādo risku paredzēšanā, un tādēļ samazinās kapitāla izmaksas.

(1) http://europa.eu.int/comm/internal_market/regcapital/index_en.htm

(2) <http://www.bis.org/publ/bcbs107.pdf>

		Kredītrisks		Operacionālais risks		
1. pīlārs	Iekšējie modeļi	Attīstīta uz iekšējiem reitingiem balstīta pieeja kredītriska novērtēšanai (AIRBA)	Attīstītos kredītriskus mazinoši pasākumi	Uzlaboto rādītāju pieeja (AMA)	2. pīlārs	3. pīlārs
	Standartpieejas	Uz iekšējiem reitingiem balstīta pamatpieeja kredītriska novērtēšanai (FIRBA)	Standartizētos kredītriskus maziņoši pasākumi	Standartizēta pieeja (STA)		
		Standartizēta pieeja (STA)		Pamatrādītāja pieeja (BIA)		

2. Vispārīgas piezīmes

2.1 Pašu kapitāla direktīva ir juridisks līdzeklis jauno Bāzeles noteikumu ieviešanai ES. Komisija izstrādājusi direktīvas projektu, kas lielā mērā ir saskaņā ar Bāzeles noteikumiem un ievēro ES īpatnības. Ļoti svarīgi panākt pēc iespējas lielāku saskaņotību starp Bāzeles noteikumiem un ES noteikumiem, lai nodrošinātu vienādus darbības nosacījumus Eiropas bankām salīdzinājumā ar konkurentiem, kas darbojas citu jurisdikciju ietvaros, kur šīs vadlīnijas tiek piemērotas.

2.2 Pamatatšķirība starp Pašu kapitāla direktīvu un Bāzeles noteikumiem — noteikumi attieksies uz visām kredītiestādēm un investīciju sabiedrībām ES. Bāzeles noteikumi ir izstrādāti un attiecas uz starptautiski aktīvām bankām. Komisijas nodoms piemērot šos noteikumus plašākā mērogā ES ir gan noguldītāju, gan kreditoru interesēs. Labi vadīta banku sistēma ar pietiekamu kapitālu dos iespēju bankām turpināt kredīšanu ekonomiskā cikla ietvaros. Tas radīs lielāku stabilitāti banku sektorā.

2.3 Eiropas banku sistēmas, Eiropas tautsaimniecības un patērētāju ieguvumi būs ilglaicīgi tikai tadā gadījumā, ja šī direktīva būs pietiekami elastīga un ies kopsoli ar izmaiņām tautsaimniecības praksē, tirgos un uzraudzības nepieciešamībā. Tas vajadzīgs, lai aizsargātu noguldītāju un kredīņēmēju intereses un panāktu to, ka ES saglabā savu reputāciju kā tirgus, kur tiek izmantota vislabākā pieredze.

2.4 Komisijas pieeja, nosakot ilgtermiņa principus un mērķus topošās direktīvas nosacījumos un paredzot tehniskus

pasākumus tās pielikumos, kuros var izdarīt grozījumus komitoloģijas procedūras ceļā, ir efektīvs veids, kā nodrošināt nepieciešamo elastību.

3. Īpašas piezīmes

Komiteja apsveic Komisiju par direktīvas projekta augsto kvalitāti. Ir nedaudzi jautājumi, kam, pēc Komitejas uzskata, jāpievērš uzmanība. Likumprojekta kvalitāte atspoguļo līdz šim nepieredzēto apspriešanas intensitāti, tai skaitā piedalīšanos Bāzeles komitejas ietekmes pētījumā, ko Komisija paveica, veicot Bāzeles noteikumu iekļaušanu ES tiesībās. ECOSOC kā organizētas pilsoniskas sabiedrības pārstāvniecības orgāns augstu vērtē šo attīstību un aicina pārējos likumdošanas procesa dalībniekus arī turpmāk ES likumdošanas procesā ņemt vērā tirgus dalībnieku viedokļus.

3.1 Ietekme uz mazākām kredītiestādēm ES

3.1.1 Komiteja uzskata, ka, ņemot vērā visus ES patērētāju un uzņēmējdarbības ieguvumus, Komisijas izstrādātās direktīvas projekta darbības joma ir pareiza. Bez tam Komiteja uzskata, ka visu mērogu kredītiestādes var sagaidīt ieguvumus no uzlabotā pamatkapitāla režīma. Komisijas dokumentā atrasts saprātīgs līdzsvars starp aicinājumu mazākām kredītiestādēm laika gaitā pievērsties modernākām metodēm, un samērīgu standartu noteikšanu, ņemot vērā mazāko kredītiestāžu resursu ierobežotību.

3.1.2 Komisijas dokumentā iekļauti arī Bāzeles komitejas veiktie pasākumi, kas mazina regulējošo noteikumu nastu attiecībā uz aizdevumiem maziem un vidējiem uzņēmumiem. Komiteja pozitīvi novērtē šīs izmaiņas (kas sīkāk izklāstītas turpmākajā dokumenta sadaļā "Ietekme uz maziem un vidējiem uzņēmumiem"). Pretējā gadījumā komiteja būtu norūpējusies par to, ka jaunie noteikumi varētu izraisīt pieaugošu konsolidāciju Eiropas banku nozarē un ierobežotāku izvēli patērētājiem. Tādēļ Komiteja ir apmierināta ar to, ka 2004. gada aprīlī⁽³⁾ veiktajā PWC ietekmes pētījumā secināts, ka gadījumā, ja direktīvu konsekventi piemēros visā ES, tai nebūs būtiskas ietekmes uz konkurenci banku nozarē.

3.2 Ietekme uz patērētājiem

Klienti būs ieguvēji no jauno noteikumu radītās finansu stabilitātes un plašākiem risku samazināšanas pasākumiem, tiks nodrošināta lielāka uzticību finanšu sistēmai un būtiski samazināsies sistēmiskais risks. Saskaņā ar PWC ietekmes pētījumu virzība uz režīmu, kas jutīgāk reaģē uz dažādiem riskiem, samazinās kopējo banku kapitālu, kas savukārt paātrinās nelielu IKP pieaugumu ES. Kapitāla mērķtiecīgāka izmantošana tautsaimniecībā sekmēs ES plašāku ekonomisko un sociālo mērķu sasniegšanu.

3.3 Ietekme uz mazajiem un vidējiem uzņēmumiem (SMEs)

3.3.1 Komiteja ir apmierināta ar noteikumos veiktajām izmaiņām par ietekmi uz mazo un vidējo uzņēmumu kredītiestāžu un to, ka Komisija šīs izmaiņas iekļāvusi Eiropas noteikumu sastāvā. Komiteja īpaši atzīmē, ka

- neliela apjoma maksājumu līknes izlīdzināšanās rezultātā ir notikusi kapitāla izmaksu samazināšanās aizdevumiem, kas izsniegti maziem uzņēmumiem;
- dažas bankas savus riska darījumus ar maziem un vidējiem uzņēmumiem traktē kā riska darījumus ar privātpersonām un administrē, sagrupējot kopā kā daļu no portfeļa darījumiem ar privātpersonām;
- Bāzeles komiteja ir novērsusi sadrumststalotās prasības attiecībā uz aizdevumiem maziem uzņēmumiem, (piem., p/z aprēķinā parādās tikai kopsumma, jeb tā sadalīta pa ienākumu veidiem, pa nozarēm — tulk. piez.), tādējādi atļaujot lielākam skaitam banku piemērot atvieglojumu režīmu; un
- jaunajā struktūrā lielāka nozīme piešķirta ķīlām un garantijām.

3.3.2 Komiteja šajā sakarā atzinīgi vērtē Trešā kvantitatīvās ietekmes pētījuma (QIS3) rezultātus. Rezultāti parādīja, ka banku kapitāla izmaksas maziem un vidējiem uzņēmumiem

⁽³⁾ PriceWaterhouseCoopers tika uzdots veikt pētījumu par Eiropas Komisijas direktīvas projekta finansālajām un makroekonomiskajām sekām

izsniegtiem aizdevumiem, kas ietverti klientu portfeli, lielā mērā saglabāsies stabili bankām, kuras izmanto standartizēto pieeju kredītriska novērtēšanai, un samazināsies vidēji par 3 % līdz 11 % tām bankām, kas izmanto uz iekšējiem reitingiem balstītos paņēmienus (IRB). Kapitāla izmaksas mazu un vidēju uzņēmumu riskiem, ko var vērtēt kā darījumus ar privātpersonām, samazināsies vidēji par 12 % līdz 13 %, izmantojot standartizēto pieeju (STA) un līdz pat 31 %, izmantojot attīstīto uz iekšējiem reitingiem balstīto pieeju kredītriska novērtēšanai (AIRBA).

3.4 Valstu atvērtība Eiropas Savienībā

Konsekventa samērīgu uzraudzības noteikumu piemērošana ES dalībvalstīs nodrošinātu gan drošu un saprātīgu uzraudzību, gan sekmētu vienotā tirgus mērķu sasniegšanu. Valstu rīcības brīvība attiecībā uz izņēmuma noteikumiem un to pielietošanas apjoms ierosinātajā Pašu kapitāla direktīvā mazinātu tās konsekvēntu pielietošanu. Komiteja ir stingri pārliecināta, ka valstu izvēles tiesības noteiktā laika periodā būtu jāatceļ, un atzinīgi vērtē darbu, ko šai jomā veikusi Eiropas banku uzraudzības komiteja (CEBS). Vairākas no tām, kas darbojas arī ārpus savu valstu robežām, varētu ievērojami izkropļot vienoto tirgu banku grupām, un tas radīs finanšu sistēmas nestabilitāti. Tādēļ tas, pieaugot kredītu izmaksām un samazinoties finanšu produktu izvēlei, samazinās visu ES noguldītāju un kredītiestāžu ieguvumus no jaunajiem noteikumiem.

3.4.1 Piemērošanas līmenis prasībām pret pašu kapitālu

3.4.1.1 Direktīvas 68. pantā kredītiestādēm pieprasa pakļauties prasībām pret pašu kapitālu individuālā līmenī grupas ietvaros. Direktīvas 69. panta 1. punkts turpina sniegt dalībvalstīm izvēles iespējas atteikties no šīm prasībām un piemērot kredītiestādei un tās filiālēm tai pašā dalībvalstī šos noteikumus konsolidētā veidā saskaņā ar grupas prasībām. Šī atteikšanās varētu radīt nevienādus nosacījumus dalībvalstu starptautiski aktīvām banku grupām. Komiteja neuzskata, ka tas ir savienojams ar vienoto tirgu.

3.4.1.2 Bez tam gadījumā, ja dalībvalsts izvēlētos individuāli piemērot prasības kredītiestāžu līmenī, mazinātos uzraudzības iestāžu spēja izprast banku grupas riska profilu. Rezultāts būtu tāds pats, ja ierobežotu konsolidēto uzraudzību attiecībā uz filiālēm, kas atrodas vienā dalībvalstī ar mātes uzņēmumu. Tādēļ uzraudzība ES būtu jāpiemēro konsolidētā līmenī, kas pakļautos kredītiestāžu sapulču nosacījumiem, lai nodrošinātos, ka pašu kapitāls tiek sadalīts līdzsvaroti starp mātes uzņēmumu un tā filiālēm.

3.4.2 Iekšējie riski

3.4.2.1 Dalībvalstīm ir izvēles iespēja noteikt iekšējā svērtā riska apjomu pakalpojumiem grupas iekšienē. Šī iespēja dalībvalstīm ļauj piemērot 0 % svērtā risku darījumiem starp kredītiestādēm un mātes uzņēmumu un starp kredītiestādēm, tās filiāli vai mātes uzņēmuma filiāli. Lai varētu piemērot 0 % riska svērumu, darījumu partnerim jābūt tai pašā dalībvalstī reģistrētai kredītiestādei. Komiteja uzskata, ka 0 % riska svēruma ir pareizs riska atspoguļojums saistībā ar grupas iekšējiem riskiem. Piesardzīga rīcība dažās dalībvalstīs varētu radīt nepamatotas prasības kredītiestādēm par kapitāla aizturēšanu, lai nodrošinātos pret iekšējiem riskiem.

3.4.2.2 0 % svērtā riska attiecināšana tikai uz darījumu partneriem tai pašā dalībvalstī būtu pretrunā ar vienotā tirgus nosacījumiem. Iekšējiem riskiem ar darījumu partneriem citā dalībvalstī ir tas pats riska profils, kā riskiem saistībā ar darījumu partneriem tajā pašā dalībvalstī. Kā likums 0 % riska svēruma būtu jāpiemēro darījumu partneru iekšējiem riskiem ES ietvaros.

3.4.3 Progresīvā risku novērtēšanas metode operacionālajiem riskiem (AMA)

3.4.3.1 Banku uzraudzības Bāzeles komiteja definē operacionālo risku kā "tiešu vai netiešu zaudējumu risku, kas rodas no neveiksmīgiem iekšējiem procesiem vai to nepareizas piemērošanas, cilvēkiem, sistēmām vai ārējiem notikumiem." Pirmo reizi jauno Bāzeles noteikumu ietvaros tiek ieviesta operacionālā riska nodeva, un attiecīgi finansu institūcijām jāizstrādā pilnīgi jaunas operacionālā riska novērtēšanas sistēmas. Kā sīkāk izklāstīts iepriekš, operacionālā riska novērtēšanai ir virkne izvēles iespēju. Uzlaboto rādītāju pieeja (AMA) liek bankām izstrādāt iekšējās novērtēšanas modeļus, kas jāapstiprina kompetentām iestādēm. Eiropas finanšu institūcijas veikušas lielas investīcijas šo sistēmu attīstībai grupas ietvaros, pielīdzinot operacionālā riska novērtēšanu darījumu jomām, kur bankas aktīvi darbojas.

3.4.3.2 Direktīvas 105 panta 4. punktā dalībvalstīm paredzētas izvēles tiesības atļaut kredītiestādēm sasniegt operacionālo uzlaboto rādītāju pieejas kvalitatīvos kritērijus ES grupas visaugstākajā līmenī, piemērojot vienu no divām metodēm kredītiestāžu svērtā risku noteikšanai. Uzlaboto rādītāju pieeja konsolidētā grupas līmenī ES ietvaros atbilst operacionālā riska vadībai saskaņā ar darbības jomu. To iedibināja Eiropas banku industrija. Ja bankas nevarētu nodrošināt atbilstību prasībām ES grupas līmenī, būtu neiespējami nodrošināt

precīzu grupas operacionālā riska profilu. Mātes uzņēmumam un filiālēm kopīgi jānodrošina atbilstība prasībām, ja grupa var parādīt to, ka grupas ietvaros operacionālais risks sadalīts adekvāti.

3.4.4 Institūciju, uz ko attiecas Standartu pieeja, pakļautība kredītriskiem

Paralēli jaunajiem Bāzeles noteikumiem dalībvalstīm ir izvēles iespējas piemērot vienu no divām metodēm, nosakot riska svērumu kredītiestāžu darījumiem (VI pielikums, 26.-27. un 28.-31. punkts). Kredītiestādei piemērojamo pieeju noteiktu tās valstspiederība, mazāk — piesardzības iemesli. Pret kredītiestādēm, kas darbojas starptautiskajā tirgū, varētu būt izteikti atšķirīga attieksme salīdzinājumā ar konkurentiem, kuri darbojas vietējā tirgū. Tas neatbilstu vienotā tirgus mērķiem, tādēļ ES jāpiemēro vienota pieeja.

3.4.5 Maksājumu termiņa korekcija

Paralēli jaunajiem Bāzeles noteikumiem dalībvalstīm ir tiesības piemērot efektīvo maksājumu termiņa korekciju (VII pielikuma 2. daļas 12. punkts) kredītiestādēm, kas izmanto attīstīto uz iekšējiem reitingiem balstīto kredītrisku novērtēšanas pieeju, kā arī piemērot to kredītiestādēm, kuras risku novērtēšanai izmanto pamatpieeju. Spēkā esošā maksājumu termiņa korekcijas formula saskaņo kapitāla izmaksu aprēķinu īstermiņa darījumiem, tuvinot to faktiskajam riska profilam. Būtiski varētu atšķirties attieksme pret kredītiestādēm, kas darbojas starptautiskajā tirgū, un konkurentiem, kuri darbojas vietējā tirgū. Komiteja atkārtoti uzskata, ka tas neatbilst vienota tirgus mērķiem. Jānovērš valstiskās atšķirības, lai pārliecinātos, ka pret visām kredītiestādēm, kas izmanto pamatpieeju risku novērtēšanai, attieksme ir vienāda.

3.5 Uzraudzības sadarbība, 2. un 3. pīlārs

3.5.1 Komiteja piekrīt Eiropas Komisijai, ka pieaugošais ES pārrobežu darījumu apjoms un starpvalstu grupu riska vadības centralizācija pastiprina nepieciešamību pēc uzlabotas ES valstu uzraudzības iestāžu koordinācijas un sadarbības. Direktīvas priekšlikumā izteiktā prasība pēc vienotas uzraudzības noteikšanas respektē valstu kompetento iestāžu nozīmi, tai pašā laikā nodrošinot vienotu pielietojumu (piem., lai apstiprinātu uz iekšējiem reitingiem balstīto pamatpieeju kredītriska novērtēšanai un attīstīto uz iekšējiem reitingiem balstīto pieeju kredītiestāžu operacionālajiem riskiem).

3.5.2 Komiteja uzskata, ka uz konsolidēto uzraudzības modeli jāattiecinā gan Uzraudzības pārskata procedūra saskaņā ar 2. pīlāra nosacījumiem, gan uzraudzības datu nodošana atklātībā saskaņā ar 3. pīlāra nosacījumiem. Abu pīlāru nosacījumi jāpiemēro katrā ES grupā visaugstākajā konsolidētajā līmenī. Ja 2. un 3. pīlāra nosacījumus piemēro individuāli, tie neatspoguļos grupas riska profilu kopumā. Uzraudzības pārskata procedūras gadījumā saskaņā ar 2. pīlāru grupas filiāles tiktu pakļautas nekonekventai uzraudzības procedūrai ES ietvaros, un būtu apdraudēta grupas riska profila izpratne. Tas nebūtu noguldītāju un kredītņēmēju interesēs. Ja 3. pīlāra nosacījumus nepiemēro grupas līmenī, investori neko neiegūs no informācijas nodošanas atklātībā, lai izprastu grupas finanšiālo situāciju kopumā.

3.6 Attieksme pret investīciju sabiedrībām

Komiteja apsveic investīciju sabiedrību iekļaušanu Eiropas struktūrā. Tas ir svarīgi Eiropas finansu sistēmas stabilitātei, kas aizvien vairāk kļūst atkarīga no finanšu tirgu darbības rādītājiem. Komiteja uzskata, ka tad, ja kredītiestādes un investīciju sabiedrības saskaras ar vienādiem riskiem, uz tām pēc iespējas jāattiecinā viens un tas pats noteikums.

3.7 Uzraudzības prasības attiecībā uz informācijas atklāšanu

Komiteja pilnībā atbalsta to, ka direktīvas priekšlikumā tiek iekļautas uzraudzības prasības attiecībā uz informācijas atklāšanu. Uzraudzības datu atklāšana veicinās konverģenci vienotajā tirgū un ar tās starpniecību kļūs zināmas izmaiņas, kas vajadzīgas ES kapitāla prasību sistēmā. Tās arī palīdzēs noteikt būtiskas atšķirības direktīvas ieviešanā. Vienādu nosacījumu radīšana ES ir gan banku, gan klientu interesēs.

3.8 Tirdzniecības grāmatas pārskatīšana

Bāzeles komiteja kopā ar Starptautisko vērtspapīru tirgus organizāciju (IOSCO), kas ir starptautiska struktūra, kura nodrošina sadarbību jautājumos par finanšu tirgus regulēšanu, veic darījumu partneru riska un Tirdzniecības grāmatas pozīciju⁽⁴⁾ pārskatīšanu. Komiteja īpaši atbalsta Komisijas ieguldījumu, lai pārliecinātos par to, ka Tirdzniecības grāmatas pārskata rezultāti tiek atspoguļoti direktīvā pirms to ieviešanas. Komiteja piekrīt, ka darbs attiecībā uz divkāršo naudas saistību nepildīšanu un darījuma partneru risku būtu ātri jāpabeidz un jāiekļauj direktīvā, izmantojot Komisijas rīcībā esošos likum-

⁽⁴⁾ Finanšu institūcijām ir divi galvenie aktīvu veidi: "Bankas portfelis" un "Tirdzniecības grāmata". Lielākā daļa ilgtermiņa un vidēja termiņa darījumu tiek iegūti Bankas portfelī (aizdevumi, noguldījumi utt.), savukārt Tirdzniecības grāmata ir īpašuma portfelis īstermiņa finanšu instrumentiem, kas ie kredītiestādes kā dīlera rīcībā. Investīciju bankas savā Tirdzniecības grāmata faktiski ievieto visus savus finanšu instrumentus. Formāli nekad nav definēta robeža starp Bankas portfelī un Tirdzniecības grāmata.

došanas līdzekļus. Tomēr jautājums par robežu starp Tirdzniecības grāmatu un Bankas portfelī ir ļoti tehnisks un nevajadzētu steigties ar tā apspriešanu. Nepabeigts darbs pie šī jautājuma nākotnē varētu negatīvi ietekmēt Eiropas investorus. Komiteja labprāt vēlētos, lai šis jautājums tiktu izpētīts dziļāk, un tā iesaiste ES likumdošanā notiktu vēlākā laika periodā.

3.9 Īstenošanas datumi

Komiteja uzskata, ka direktīvas īstenošanas datumiem vajadzētu būt sekojošiem:

- Standartizētajai pieejai: 2007. gada 1. janvāris, nevis 2006. gada 31. decembris, un
- uzlaboto radītāju pieejai: 2008. gada 1. janvāris, nevis 2007. gada 31. decembris. Prasība īstenot direktīvu 31. decembrī radītu apgrūtināšanas atskaišu prasības.

3.10 Cikliskums

Pastāv nopietnas bažas, ka jaunajiem noteikumiem būs cikliskais efekts. Tā rezultātā bankas varētu ierobežot aizdevumu izsniegšanu ekonomiskās lejupslīdes laikā, ņemot vērā lielāku nepieciešamā kapitāla daudzumu pieaugoša riska vidē. Lai gan kredītu pieejamības ierobežojumi nestabilos periodos ir neizbēgami, šo ierobežojumu palielināšana varētu veicināt recesijas tendences ekonomikā. Komiteja ļoti atzinīgi novērtē prasību, saskaņā ar kuru Pašu kapitāla direktīva nosaka pārbaudes testēšanas nepieciešamību ekonomiskā cikla ietvaros. Nodoms saglabāt direktīvas ciklisko ietekmi, caurlūkojot pārskatus par diviem gadiem, ko sastādījusi Eiropas Komisija un iesniegusi Parlamentā un Padomē, ir minimālais pasākumu apjoms, kas jāveic attiecībā uz cikliskumu.

3.11 Starptautisko finanšu pārskatu sagatavošanas standartu (IFRS) ietekme uz pamatkapitālu

3.11.1 IFRS pārskati sniedz visumā ticamus augstas kvalitātes datus. Tādēļ tie jāņem par pamatkapitāla definīcijas pamatu. IFRS izmantošana kapitāla pietiekamības piemērošanai arī veicina vienlīdzīgus noteikumus starp kredītiestādēm un datu salīdzināmību. Bez tam augsta IFRS un kapitāla pietiekamības noteikumu atbilstība palīdzēs izvairīties no neskaidrībām tirgus dalībnieku vidū, tā atvieglo iekšējās procedūras un samazina izmaksas.

3.11.2 Komiteja uzskata, ka noteikumu piemērošana ideālā gadījumā dos bankām iespēju visos pārskatos par finanšu un kapitāla rādītājiem saglabāt vienu skaitļu kopumu un pamatu. Tomēr uzraudzības iestādēm atsevišķos gadījumos varētu būt citādi uzskati, īpaši tad, ja grāmatvedības standarti pienācīgā veidā neatspoguļo pakļaušanu riskam. Tādēļ vajadzēs izdarīt dažas korekcijas grāmatvedības rezultātos. Ja vienu vai vairākus jauno kapitāla pietiekamības noteikumu mērķus negatīvi ietekmētu grāmatvedības standartu noteicēju darbība, būs nepieciešami piesardzības pasākumi, lai novērtētu pamatkapitālu. Šie papildinājumi, dēvēti par Uzraudzības iestāžu atzītajiem grāmatvedības principiem, būtu jāattiecina vienīgi uz nopietniem jautājumiem.

3.11.3 Ņemot vērā iepriekš minēto, Komiteja pozitīvi novērtē piesardzības pasākumus, kas ietverti Komisijas izstrādātās direktīvas priekšlikuma 64. panta 4. punktā saskaņā ar Bāzeles Komitejas nostāju. Komiteja arī pozitīvi vērtē CEBS darbu, kas turpinās, lai izstrādātu piesardzības pasākumus.

Briselē, 2005. gada 9. martā

4. Noslēgums

4.1 Direktīvas priekšlikums šobrīd atrodas pirmajā lasījumā Ministru padomē un Eiropas Parlamentā. Komitejai liekas, ka šobrīd jāakcentē vienošanās par elastīgu direktīvu, kas atbilst Bāzeles struktūrai un veicina tās kopīgu pielietojumu ES.

4.2 Ir būtiski salīdzinoši ātri panākt vienošanos par direktīvu, lai nodrošinātu nozarei paredzēto investīciju realizāciju 20 līdz maksimums 30 miljardu EURO apmērā riska vadības sistēmu uzlabošanai. Aizkavēta direktīvas ieviešana mazinātu Eiropas banku industrijas konkurētspēju globālajā tirgū. Tas nebūtu Eiropas noguldītāju un kredītņēmēju interesēs. Tomēr vispirms jāizstrādā kvalitatīva likumdošana, un juristiem jāņem vērā visu ieinteresēto pušu uzskati.

Eiropas Ekonomikas un sociālo lietu komitejas
priekšsēdētāja
Anne-Marie SIGMUND